

Landskap: Halland Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: _____ Adress: _____
 Socken: FALKENBERG Berättat av: Redaktör Filip Pärson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1873 i Göteborg

Adress: Rörbecksgatan, Falkenberg. Födelsedag: 22/1

Laxfisket i Falkenberg.	s. 1.
Borgmästare Anders Magnus Lundberg.	s. 2.
Rådman Rhodin.	s. 3.
Otterdahl.	s. 3.
Kapten Bengtsson.	s. 3.
Carl Rörbeck.	s. 4.
Johannes Nilsson.	s. 4.
Wilhelm Moberg.	s. 4.
Sven Petter Bergström.	s. 4.
Lars Aron Svensson.	s. 4.
Stenberg.	s. 5.
Stjärngossar.	s. 6.
Påskan.	s. 6.
Badning.	s. 6.
Segla på isflak.	s. 6.
Slå katten ur tunnan.	s. 6.
Sjunga för ägg.	s. 7.
Majstång.	s. 7.
Ljusinbringningsfesten.	s. 7.
Lucia.	s. 7.
Mårten.	s. 7.
Krukmakargillen.	s. 7.
Knutgubbar.	s. 8.
Namnsdag och födelsedag.	s. 9.
Brudräkt.	s. 9.
Slant i kistan.	s. 9.
Jättar och troll.	s. 9.
Spelmän.	s. 10.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7719:1

Landskap: Halland Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: Falkenberg Berättat av: Pärson
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Laxfisket i Falkenberg

sköttes förr mycket med draggarn. Gamle Jansson var en mycket god dragare liksom Åsberg, som ännu lever, Wilhelm Moberg, Carl Rörbeck och lotsen Carl Nilsson. Dragekan är en flatbottnad eka och bakom toften ligger dragarna på halm. Så ha de en liten åra, och så håller de garnet mellan ekorna samt låter ekorna driva nedåt forsen. Laxen går emot forsen. För det andra tog de medelst metning med fluga, och för det tredje med strandsätt, d.v.s. en lång långa, som utmynnar i ett laxkärl. Laxen törnar emot långan och råkar in i håven och blir fast. Jag var med när vi fiskade strandlax och vi tog en gång 42/fyrtiotvå/laxar i ett enda kar. Men det hände ibland att sälarna kom in i ett kar, och när man kom in och skulle "rykta", så var där bara huvud och stjärt. Sälarna har nämligen den egendomliga vanan att bita m i t t på kroppen. Väst kustens förnämste säljägare är Anders Hallberg, som bl.a. var med på Nordpolsexpeditionen 1902. Sjökapten Bergendahl från Falkenberg var också med. Laxfisket i Falkenberg var berömt redan under 80-talet. Flera engelsmän letade sig hit, bl.a. låg minister Thomas, som skrivit "Från slott till koja" här flera somrar. Mr. W.M. Wilkinson, Mr. Weiland, amiral Lord Charles Beresford, parlamentsledamoten Mr. Stormer, Dr Parper Wilson och många flera låg här också och metade med fluga.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

7719:2.

Landskap: Halland Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: Falkenberg Berättat av: Pärson
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Borgmästare Anders Magnus Lundberg

hade håret klippt efter skål. Han var så oerhört regelbunden i allt som han företog sig. Allt skulle ske på bestämda tider. En gång kom min principal, som var advokat, upp till honom för att visa ett par handlingar:

-Här springer så många djävlar!, förklarade Lundberg.

-Jag kan komma upp en annan gång, svarade advokaten. Vem var det som var här?, undrade han.

-Det var den förbannade landshövdingen, Nordenfalk, och den djäkeln kom precis när jag skulle gå på huset kl. 12!, svarade borgmästaren. Sommar och vinter gick han på bestämda tider och iklädd en stor nattrock till avträdet. Över nattrocken hade han vid sträng kyla en överrock. Därtill bar han slokhatt eller hög hatt samt en stor nyckelknippa på magen.

Varje morgon brukade han infinna sig kl. 9 på slaget för att "konstatera vattenståndet" i Ätran vid Skräddarstenen. Det ingick inte i tjänsten, men det var en gammal vana.

I sina sessioner var han litet brysk och långrandig, men hans domar stodo sig alltid. Han var mycket rätträdig och hjälpsam mot alla. Hans sjuksköterska berättade en märklig historia för mig. Han var 92 år då han dog, och han trodde inte något vidare på läkare. Sköterskan meddelade honom att doktorn var kommen, och han svarade:

-Låt då den där Dr Hjälplös komma in!

Det var provinsialläkare Rhodin.

En stund efteråt kom hans fru fram till bädden och sade:

-Kära vänner, jag tror att det är slut... Nu har den stackars

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. _____

M. 7719:3.

Landskap: Halland Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Socken: Falkenberg Berättat av: Pärson
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Anders Magnus kämpat ut...

-Kämpat ut...? Åh fan heller!, svarade borgmästaren samt reste sig upp i sängen. Det fanns liv i honom in i det sista och han levde flera veckor efteråt.

Rådman Rhodin.

-Lundberg och Rhodin voro oftast oense när det gällde rättsaker, ja, de blevo ofta riktiga ovänner. Rhodin var bisittare. Parterna kunde ibland när det var "överläggning" höra ett förfärligt oväsen inifrån rättssalen, och kikade de genom nyckelhålet, såg de de två herrarna stå med var sin linjal och fäkt.

De voro mycket oense. Rhodin var rysligt vild i det civila; det hände t.o.m. att de måste låsa in honom i en skrub. Han hade en dotter som gifte sig med John Otterdahl här i sta'n.

Otterdahl

var också ett original, ty han byggde och byggde men rev ned så fort han hann. Så fort han byggt ett hus och folk sade att det var vackert eller bra, så rev han ned det strax. Han har en dotter som är gift med en lektor Wagnér i Falköping.

Kapten Bengtsson

tillhörde sjöfolket. Han hade rest vida omkring och slutade som hamnfogdä. När man kom in i hans rum, såg man ett jättestort foto av den uppburne skådespelaren van der Osten. Bengtsson och van der Osten hade träffats i Florida. Bengtsson vevade då positiv och van der Osten, vars glansroll var Othello, sjöng! När van der Osten kom hit på genomresa bodde han alltid hos Bengtsson.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7719 : 4.

Landskap: Halland Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Socken: Falkenberg Berättat av: Pärson
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Carl Rörbeck

var sjökaptten och han hade t.o.m. varit valfångare i Ishavet. Sedermera skaffade han sig en jakt och seglade med styckegods på kusten.

Johannes Nilsson

var mycket känd i Göteborg. Han var en mycket stilig karl och en mycket skicklig smugglare. De smugglade allt möjligt här i Falkenberg. När Johannes Nilsson hade kalas för tullmännen, vilket inträffade rätt ofta, så blev dessa alltid bjudna på varor som smugglats in.

Wilhelm Moberg

seglade med engelska skutor och var sedan lastdragare och blev fader till Charles Moberg. Wilhelm Moberg var en glad och trevlig sångare. Vi två sjöng många visor tillsammans.

Sven Petter Bergström,

son till Nils Petter Bergström, hade en jakt "Olga", som han ägde tillsammans med Emil Eriksson, en skeppare som var mycket känd i Göteborg.

Lars Aron Svensson

och hans broder August kallades för "Bocka-Lars-Aron" och "Bocka-August", eftersom de voro födda vid Bockastenen vid Morups- och Stafsingegränsen. Lars Aron var känd för att vara en vårdslös skeppare, men det gick alltid bra. När han var död, frågade en som skulle skriva en nekrolog över honom:
-Var Lars Aron en duktig skeppare?

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 7719:5.

Landskap: Halland Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Adress:
 Socken: Falkenberg Berättat av: Pärson
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-Det kan du ge dig f-n på att han var! Det finns inte en sten mellan Falkenberg och Göteborg, som han inte varit på!, svärade en av hans skepparkolleger.

Stenberg,

fader till den nu levande sjökapten Johan Stenberg var en gång ute och seglade med några badgäster. Stenberg var en djärv seglare, och badgästerna blevo oroliga och rädda, men Stenberg vände lugnt på bussen och sa':

-Blås djävul! Bror din sitter vid rodret!

Den Stenberg som nu lever, alltså Johan, kallas allmänt för "björn".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 7719:6

Landskap: Halland

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Sacken: Falkenberg

Berättat av: Pärson

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

✓ Stjärngossar.

-Stjärngossar har det gått i äldsta tid, det har jag hört. Men det har säkert Charles Moberg bättre reda på än jag/Se denna uppteckning/. Den nuvarande Moberg gjorde nämligen stjärna åt dem, och hans svärmor, Amanda Jönsson, som nu är död, har också talat om dem.

✓ Påskan.

-Påskeldar hade de på Månsagrundet, där nu nya järnvägsbron går över. Eldarna tändes på isen, så att det lyste vida omkring. Och vid Vallarna rullade de ägg i gräset samt "kampade ägg".

Badning.

-En sak som jag lade märke till när jag kom till Falkenberg var att folk aldrig badade i havet utan i ån. De hoppade från en gammal pil, som stod nedanför Falkenbergshus. Där var förr i tiden en brygga för båtarna.

Segla på isflak.

-På vintern seglade de på isflak, varvid det gällde att hålla balansen. Det var ett gouterat nöje bland ungdomen.

✓ Slå katten ur tunnan

har jag inte hört talas om.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 7719:7

Landskap: Halland

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Socken: Falkenberg

Berättat av: Pärson

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

✓ Sjunga för ägg.

-Siste april gick de och sjöng för ägg. Det gör de än i dag. I år kom fyra sällskap.

✓ Majstång

ha de haft vid Vallarna men i n t e på gårdarna sedan jag kom hit, och det var 1899.

✓ Ljusinbringningsfesten.

-När de började arbeta vid ljus hade de en fest, det har jag hört av gamla hantverkare här i staden. Men vad som ägde rum vid dessa sammankomster vet jag inte.

✓ Lucia

firades på sedvanligt sätt.

✓ Mårten.

-Gåsahippor var mycket vanliga. De hade mycket gäss på Strandbackarna. Vid dessa hippor bjöds endast de närmaste. Det var inga större gillen. Endast bekanta kom ihop och festade.

Krukmakargillen.

-När de brände hos krukmakarna brukade de ha särskilda gillen. Cloun var en höna som helst skulle vara stulen. Denna höna virades in i lera och stektes i ugnen.

Nyåret

sköts inte in.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 7719:8

Landskap: Halland

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Redaktör Filip

Socken: Falkenberg

Berättat av: Pärson

Uppteckningsår: 1941

Född år 1873 i

Göteborg

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV✓Knutgubbar.

-Natten till tjugondagen spelade en stor roll här uppe när jag kom hit, ty då sattes knutgubbarna ut. En Knutgubbe var en utklädd figur med en fastklistrad n i d v e r s på bröstet. Så sattes figuren på häll, så att den ramlade i armarna på den som skulle ha den. Så klistrade han i sin tur en nidvers på figuren, d. v. s. "Knut", varefter den skickades vidare. En dylik gubbe bestod av halm som grundstomme och sedan var den klädd med t r a s o r. Ibland sattes en stake i för att gubben skulle få "hållning". Ansiktet var svärtat. Dessa gubbar tillverkades i största hemlighet, och kringsändandet skedde också i hemlighet, ty ertappades avsändaren, vankades det stryk. Nidversen anspelade ofta på mottagarens synder, men det kunde också vara en friare som fått korgen som nu tog revansch. Min svärfar fick en gång en sådan där figur, men han hängde den i ett träd, samt skickade bud till länsmanen, som var bortbjuden på ett stort kalas. Länsmanen kom hastigt och lustigt, men det var lika gott att han fick gå ifrån kalaset, ty det visade sig att min svärfar hade rätt i sina aningar - gubben var nämligen avsänd av ingen mindre än just länsmanen!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7719:9

Landskap: Halland

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Socken: Falkenberg

Berättat av: Pärson

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Namnsdag och födelsedag.

-Namnsdag firades av kvinnfolk med kafferep. Namnsdagarna ha
i n t e f i r a t s av männen här uppe. Vid födelsedagar
vankades det gökar och förtäring. Gökar ha stått mycket högt
i kurs här i Falkenbergstrakten. "En gök eller två", som de
brukade säga.

Vit brudräkt.

-När de började använda det känner jag inte till.

Slant i kistan

känner jag heller inte till.

Jättesägner

har jag inte hört några.

Trollsägner.

D:o.

H. C. '9

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7719:10.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Walter Welin

Härad:

Adress:

Socken: Falkenberg

Berättat av: Pårson

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVSpelmän.

-Den mest kände spelmannen inom staden hette Ahlgren, som brukade spela på alla tillställningar. Larsson hos Törngrens har spelat tillsammans med denne Ahlgren. I trakten häromkring var också en del utmärkta spelmän. Lars Jakob i Stumm i Ljungby var organist och brukade stå framme i koret och blåsa psalmerna på - klarinett. Anders Sören i Västlunda var känd även i Falkenberg.

Musiken i Halland går mest i dur. De ha svårt att komma in i den vemodiga mollskalan. Jag gifte mig i Göteborg, och när min förstfödde skulle vaggas, sjöng min gumma, som var från Falkenberg, vaggvisan i dur, men då kom min far, som var från Bohuslän, och sa:

-Det där är ju ingen vaggvisa! Den går ju i d u r!

Skriv endast på denna sida!